

Під давньою назвою «Володимирка»

Мене зацікавила історія древнього Володимирця. Коли він заснований, хто був при владі, яким було становище його мешканців, як розвивалися сільське господарство, промисловість, освіта? Достовірних відомостей стосовно походження назви Володимирець не знайдено. Є лише переказ, що у дванадцятому столітті один із нащадків великого князя Київського Володимира Мономаха Володимирко за якусь провину був засланий у ці краї тут заснував поселення, яке й було назване його ім'ям В історичних актах Володимирець згадується аж у 1622 році під назвою Володимирка.

Людські ж поселення на території сучасного селища Володимирець та на його околицях існували, очевидно, декілька тисяч літ тому, про що свідчать знахідки кам'яних знарядь (скребачок, сокир, кам'яних молотків, наконечників тощо). Знаряддя праці та предмети побуту, виявлені при розкопках, є прямим доказом, що жителі цих поселень займалися землеробством, мисливством, рибальством. Як підтверджують історичні документи, в сімнадцятому столітті Володимирець був невеличким містечком, яке входило до складу володінь князів Чарторийських. До наших днів у парку селища Володимирець збереглися сліди укріпленого замку у вигляді чотирикутного рову з валами. У першій половині сімнадцятого сторіччя у Володимирці налічувалося 220 димів.

Як довідуємося із поживтілихх від часу цінних паперів, власник місцевого маєтку граф Фердинанд Красіцький у 1850 році заложив маєток Володимирець в Санкт-Петербурзі за позику 40 тисяч 250 карбованців (по 70 карбованців за душу, отже, числилося на той часу маєтку 575 кріпаків). Слід зауважити, що з початку XIX століття нинішній Володимирець належав до Луцько-Волинської губернії.

У 1888 році у Володимирці сталася велика пожежа, в результаті якої згоріли церква, волосне управління і всі документи на викупувані землі. На сході вирішувалося питання про необхідність придбати копію втрачених документів на той випадок, якщо виникнуть поземельні суперечки між селянами, або ж між селянами та поміщиками. Очевидно, такі поземельні суперечки виникали після реформ у Володимирці досить часто.

Селянське господарство у пореформений час (після 1861 року) у Володимирці, як і в інших селах Волині, відзначалося великою відсталістю. Головними ж знаряддями обробітку ґрунту в той час були дерев'яний плуг (часто соха), дерев'яна борона, про добрива не могло й бути мови. Переважна більшість селян не знала письма. Так, із 44 чоловік, присутніх на сільському сході в травні 1889 року, ніхто не вмів розписуватись, і за них, неграмотних, на їхнє прохання розписався якийсь Талимон Суський.

Великій експлуатації та визиску у Володимирці піддавалися робітники. Крім винокурного заводу, який заснований у 1870 році, у Володимирці було десять ремісників зі своїми майстернями та чотири приватних магазини. Робітники працювали по 12-15 годин, жінки і діти працювали стільки ж, а одержували плату вдвоє-втриє нижчу ніж чоловіки. Щодо духовного життя володимирчан. Для католиків у містечку діяв костел, збудований у 1908 році, який простояв до 1965 року. Для єврейського населення була синагога. Католиків у Володимирці нараховувалося 755 чоловік, євреїв - 1550, православної віри дорослих людей разом із приписними селами Каноничі, Дубівка, Липно, Красносілля - 3212 ; чоловік. Освітні заклади виникли лише наприкінці XIX століття. В 18/4 році у Володимирці відкрита церковно-при-ходська школа, перетворена в липні 1908 року а двокласне народне училище.

Після скасування кріпацтва у Володимирці розвиток капіталізму посилюється. Крім винокурного заводу, який відкрив поміщик Красіцький ще перед першою імперіалістичною

війною, від села Антонівка до села Хіночі побудована вузькоколійна залізниця для вивезення лісу, яка пройшла в трьох із половиною кілометрах від Володимирця. Вузькоколійку побудували купці. До речі, вона тривалий час відіграла і по сьогоднішній день відіграє велику роль як у громадському житті, так і в перевезенні пасажирів. Пам'ятна сторінка для володимирчан - Друга світова війна. У селищі діяли підпільні групи, а в навколишніх селах - радянські партизани, вояки із загонів отамана "Поліської Січі" сімі Бульби-Боровця. У повоєнний час райцентр також зазнав істотних змін, а теперішню його історію пишуть ті, хто трудиться на кількох підприємствах, у приватних фірмах. Центр селища набирає сучасного вигляду, площа навпроти адміністрації повністю реконструйована.

Чеслав ХИТРИЙ, краєзнавець